

See discussions, stats, and author profiles for this publication at: <https://www.researchgate.net/publication/354545283>

O'zbekistonning davlat muassasalari tarixi

Book · September 2021

CITATIONS
0

READS
1,003

1 author:

[Xoliqova Rahbar](#)

Tashkent State Technical University

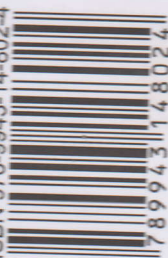
181 PUBLICATIONS 0 CITATIONS

SEE PROFILE

O'ZBEKISTONNING DAVLAT MUASSASALARI TARIXI

ISBN 978-9943-14-802-4

9 789943 148024

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI

KIRISH

O'ZBEKISTONNING
DAVLAT MUASSASALARI TARIXI

I qism

(Eng qadimgi davrlardan – XIX asrning o'rtalarigacha)

Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi
5220300 – Arxivshunoslik bakalavriat yo'nalishi talabalari
uchun darslik sifatida tavsiya etgan

TOSHKENT
«TURON-IQBOL»
2021

UO'K 94(575.1.2)
KBK 63.3(50)ya7
O' 43

O'zbekistonning davlat muassasalari tarixi [Matn]: darslik/
mas'ul muharrir Z. Saidboboyev. – Toshkent, «Turon-Iqbol», 2021. – 392 b.

Mas'ul muharrir:

Z.A. Saidboboyev – tarix fanlari nomzodi, professor

Taqrizchilar:

D.A. Alimova – tarix fanlari doktori, professor;

S.U. Karimova – tarix fanlari doktori, professor.

O'zbekiston hududi yirik davlatlar vujudga kelib, taraqqiy etgan mamlakatlardan sanaladi. Mualliflar jamoasi tomonidan tayyorlangan ushbu darslikning birinchi qismida O'zbekistonda davlatchilik munosabatlari shakllangan ilk davrlardan boshlab to XIX asr o'rtalarigacha siyosiy boshqaruvni amalga oshirgan davlat muassasalari tarixini o'z ichiga olgan.

Darslik asosan oliy o'quv yurtlari talabalari, professor-o'qituvchilari va umuman O'zbekiston tarixi bilan qiziquvchi keng kitobxonlar ommasiga mo'ljallangan.

Darslik O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligining 2017-yil 28-iyundagi 434-sonli buyrug'iga asosan nashrga tavsiya etilgan.

ISBN 978-9943-14-802-4

© «TURON-IQBOL» nashriyoti, 2021.

KIRISH

Jamiyatda yuz beradigan ko'pgina voqea-hodisalar boshqaruv masalasi bilan bog'liq holda kechadi. Boshqaruv – bu hech istisnosiz, davlatning o'ziga tegishli barcha tashkilot, idora, muassasalar va ularning a'zolarini belgilangan maqsad doirasida harakatlantiradigan, ularning faoliyat yo'nalishlarini ta'minlaydigan vazifasidir. Demak, davlat boshqaruvi deganda, barcha davlat organlari vakolatiga yuklatilgan vazifalar bo'yicha faoliyati tushumiladi. O'z navbatida, davlat boshqaruvi uning muassasalari faoliyati orqali amalga oshiriladi.

O'zbekiston hududida shakllangan davlatlar va ularning tarixini o'rganishda siyosiy-ijtimoiy jarayonlarni bevosita boshqarigan davlat muassasalari faoliyatini chuqur bilish talab qilinadi.

Mazkur darslikda O'zbekiston hududida davlatchilik munosabatlari shakllangan ilk davrlardan boshlab to XIX asrning o'rtalarigacha siyosiy boshqaruvni amalga oshirgan davlatlar va sulolalar hamda ularning boshqaruv muassasalari, ularning siyosatdagi o'rni, vakolatlari doirasi, idora qilish usullari tarixi bayon etilgan. O'zbekiston davlatchiligining asoslari, bu jarayonga ta'sir etgan omillar, markazlashgan davlat muassasalarining shakllari, mansablar va unvonlar, mashhur sulolalar, tarixiy shaxslarning davlat boshqaruvidagi o'rni hamda ahamiyati bilan bog'liq bo'lgan masalalar ham yoritilgan. Darslik mintaqamizda hukmronlik qilgan davlatlarning boshqaruv tamoyillarini tahlil qilish va aksincha, ayrim davrlarda boshqaruvda hukm surgan siyosiy tarqoqlik sabablari, oqibatlarini to'g'ri tahlil qilishga yordam beradi.

Darslikdagi mavzular va mualliflar guruhi quyidagi tarkibdan iborat:

O'zbekistonning davlat muassasalari tarixi fanining maqsad va vazifalari (t.f.n., prof. Z. Saidboboyev);
O'zbekiston hududida qadimgi davlat muassasalari-

5. Qozixonadagi unvon va amallar haqida nimalarni bilasiz?

Mabalar va adabiyotlar

1. *Исҳоқхон тўра Ибрагим Фарғона тарихи.* – Т.: Маънавият, 2005.
2. *Муҳаммад Азиз Марғилоний.* Тарихи Азийий / Нашрга тайёрловчилар, сўзбоши ва изоҳлар муаллифлари Ш. Воҳидов, Д. Сангилова. – Т.: Маънавият, 1999.
3. *Абдурахимова Н.А., Исакова М.С., Сулейманова З.М.* Давлат муассасалари тарихи. – Т.: Шарк, 2007.
4. Путешествие Мир Иззат Уллы в Кокандское ханство в 1812 году. Перев. прим. Ю.А.Соколова, с приложением. схемы пути Мир Иззат Уллы в Кокандских владениях. // Труды, САГУ. вып. 78. – Т., 1956.
5. *Набиев Р.Н.* Из истории Кокандского ханства. – Т.: Фан, 1973.
6. *Бобобеков Ҳ.* Қўқон тарихи. – Т.: Фан, 1996.

M U N D A R I J A

KIRISH	3
O'ZBEKISTONNING DAVLAT MUASSASALARI TARIXI FANINING MAQSAD VA VAZIFALARI	
1. Davlatning asosiy belgilari va funksiyalari.....	5
2. Davlat va davlat muassasalari tushunchasi.....	6
3. O'zbekistonda davlat muassasalari tarixi fanining maqsad va vazifalari.....	9
O'ZBEKISTON HUJUDIDA QADIMGI DAVLAT MUASSASALARINING VUJUDGA KELISHI. AHAMONIYLAR DAVRIDA O'RTA OSIYODA DAVLAT BOSHQARUVI	
1. Yozma va arxeologik manbalar.....	12
2. Boshqaruv asoslarining shakllanishi.....	24
3. Qadimgi davlatchilik turlari va boshqaruv shakli.....	32
QADIMGI QANG' VA DOVONNING DAVLAT MUASSASALARI TIZIMI	
1. Qang' davlatining hududi, tarixiy-geografik o'рни.....	37
2. Manbalar tahlili.....	39
3. Qang' davlati: tashkil topishi, rivoj, boshqarish tartiblari.....	41
4. Davan davlatining tashkil topishi va jamiyat boshqaruvi.....	46
5. Shaharlari va ma'muriy boshqaruv.....	47
YUNON-MAKEDON VA SALAVKIYLAR BOSHQARUVI DAVRIDA DAVLAT MUASSASALARI	
1. Yunon makedon qo'shinlarining O'rta Osiyo hududiga bostirib kirishi va unga qarshi kurash.....	50
2. Aleksandr Makedonskiyning davlatni boshqarish usuli.....	56
3. Salavkiylar davlati.....	58
4. Salavkiylar davrida boshqaruv tizimi.....	61
5. Yunon-makedonlar va salavkiylar davrida soliq tizimi.....	63